

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Iniciativa „Příležitosti pro mladé“

COM(2011) 933 final

(2012/C 299/18)

Zpravodaj: **pan JASIŃSKI**

Dne 20. prosince 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Iniciativa „Příležitosti pro mladé“

COM(2011) 933 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 482. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 11. a 12. července 2012 (jednání dne 12. července 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 212 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí doporučení

1.1 EHSV vyzdvihuje užitečnost iniciativy Komise pod názvem „Příležitosti pro mladé“, která jednak poukazuje na současné problémy a jednak klade důraz na cíle sdělení „Mládež v pohybu“. Výbor je připraven zapojit se do provádění iniciativy tím, že bude spolupracovat se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti a činit společná opatření se zainteresovanými stranami pro propagaci této iniciativy.

1.2 EHSV poukazuje na to, že politika úspěšných opatření a absence jasné a všeobecně uznávané politiky růstu může ohrozit úspěšnost iniciativy „Příležitosti pro mladé“. Tato důležitá iniciativa může být zdrojem nových příležitostí pro mladé lidi, sama o sobě – pokud ji posuzujeme samostatně, bez kontextu – však nevytvoří ani jedno nové pracovní místo. Z tohoto důvodu je třeba považovat za nezbytné vytvoření odpovídajících hospodářských a finančních podmínek, aby bylo zaručeno řádné provádění této iniciativy.

1.3 EHSV uznává, že je třeba pokračovat v činnostech zaměřených na předcházení předčasnému ukončení školní docházky. Zásadní význam má zachování či pokud možno navýšení zdrojů, jež mají členské státy pro tento účel k dispozici.

1.4 Vzhledem k rozdílné situaci mladých mužů a žen EHSV zdůrazňuje význam náležitého vzdělávání, odborné přípravy a profesního poradenství, které musí mladé lidi podporovat jak při získávání lepšího vzdělání, kvalifikací a dovedností, tak při výběru školy – včetně vysokých škol a odborné přípravy –, která by jim zaručila nalezení odpovídajícího zaměstnání.

1.5 EHSV podporuje rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce, za aktivní součinnosti podniků a vzdělávacích institucí. Vítá skutečnost, že Komise vyčlenila dodatečné finanční prostředky na programy „Tvoje první práce přes EURES“ a „Erasmus pro podnikatele“ a na posílení mobility mládeže.

1.6 EHSV se domnívá, že je správné podporovat první pracovní zkušenosti a zvyšování kvalifikace na pracovišti. Souhlasí s tím, že učňovská příprava, odborná praxe a stáže, jakož i programy dobrovolné služby jsou důležitým nástrojem, který mladým lidem umožňuje získat dovednosti a pracovní zkušenosti. Učňovská příprava, odborná praxe, stáže a programy dobrovolné služby však v žádném případě nemohou nahrazovat řádné formy zaměstnání. V tomto smyslu je třeba vyzdvihnout význam veškerých iniciativ zaměřených na zvýšení kvality stáží, jakou je např. Evropská charta kvality stáží a učňovské přípravy (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*).

1.7 EHSV zdůrazňuje význam potřebných norem kvality u učňovské přípravy, odborné praxe a stáží. V souvislosti s tím vítá iniciativu Komise přijmout v roce 2012 kvalitativní rámec podporující poskytování a využívání vysoce kvalitních stáží.

1.8 EHSV poukazuje na význam zapojení sociálních partnerů do výměny osvědčených postupů a do plánování, zavádění a monitorování systémů učňovského vzdělávání.

1.9 EHSV pokládá za správné, že byly navýšeny rozpočtové prostředky, jež Komise vyhradila na Evropskou dobrovolnou službu. Se zájmem bere na vědomí také zřízení Evropského

dobrovolnického sboru humanitární pomoci. Je však znepokojen tím, že neexistuje řádné hodnocení v současné době probíhající pilotní fáze, a tím, zda bude mít tato iniciativa doopravdy dobrovolný charakter.

1.10 V prvním zaměstnání by měly být zaručeny minimální pracovní normy, které se nesmí lišit od norem uplatňovaných u starších pracovníků. Klíčovou úlohu zde hraje zákaz jakékoliv diskriminace na základě věku. EHSV znovu upozorňuje na zásadní význam opatření, jež pomáhají zajišťovat mladým lidem kvalitní, stabilní a přiměřeně placená pracovní místa se sociálním zabezpečením již na samém začátku profesní dráhy.

1.11 EHSV zdůrazňuje, že iniciativa „záruka pro mladé lidi“ musí být podpořena aktivní politikou trhu práce, aby se snížily rozdíly mezi systémem vzdělávání a odborné přípravy a trhem práce, a to stejnou měrou pro mladé ženy i muže.

1.12 EHSV opakuje konkrétní návrhy, které nedávno předložil ve stanovisku o hlavních směrech politiky zaměstnanosti, ohledně řešení situace mladých lidí na trhu práce, jež se v mnoha členských státech v období krize katastrofálně zhoršila. Tyto návrhy se týkají:

- stanovení ambiciózních cílů EU v oblasti zaměstnanosti mladých lidí;
- důsledného uplatňování „záruky pro mladé lidi“ ve všech členských státech EU;
- poskytnutí většího množství unijních prostředků a snazšího přístupu k prostředkům ve výrazně zasažených státech;
- navýšení prostředků v novém rozpočtu EU určených na boj proti nezaměstnanosti mládeže;
- lepšího přístupu mladých lidí k podpoře v nezaměstnanosti;
- boje proti nejistým pracovním podmínkám a neregulovaným formám v učňovském vzdělávání a při odborných stážích;
- prosazení duálního systému učňovského vzdělávání jako vzoru v EU⁽¹⁾.

1.13 EHSV podotýká, že při plánování finančního výhledu na období 2014–2020 je třeba zvláště dbát na to, aby byly v rámci Evropského sociálního fondu k dispozici prostředky pro mladé lidi.

(¹) Viz konkrétní formulace ve stanovisku EHSV 479/2012, kapitola 5, které je ve fázi zveřejnění.

1.14 Prioritou musí být i nadále vytváření nových, vysoce kvalitních pracovních míst. EHSV navrhuje, aby bylo v příštím finančním výhledu zohledněno přijetí evropské strategie zaměstnanosti mladých lidí (*European Youth Employment Strategy*).

1.15 Za velmi důležitou je třeba považovat skutečnost, že je Komise připravena uvolnit prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici. Jde zejména o prostředky z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur pro členské státy na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013.

2. Shrnutí iniciativy Komise, zasazení problematiky do souvislostí

2.1 Problémy, s nimiž se mladí lidé setkávají na trhu práce, mají strukturální charakter a byly patrné už řadu let, ještě před vypuknutím současné krize. Hospodářská krize, jíž jsme svědky od roku 2008, ještě více zhoršila problémy mladých lidí. Nezaměstnanost ve věkové skupině 15–24 let představuje více než dvojnásobek míry nezaměstnanosti veškerého pracujícího obyvatelstva a téměř trojnásobek míry nezaměstnanosti dospělého ekonomicky aktivního obyvatelstva. V letech 2008 až 2010 se počet mladých nezaměstnaných Evropanů zvýšil o jeden milion a v současnosti je v EU bez práce více než 5 milionů mladých lidí. Znepokojivá je skutečnost, že v EU dnes nemůže najít zaměstnání každý pátý. Kromě toho je zvlášť alarmující nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti u mladých lidí. V průměru 28 % nezaměstnaných osob mladších 25 let nemá práci po dobu delší než 12 měsíců.

2.2 Strategie Evropa 2020 postavila EU před ambiciózní cíle, jejichž uskutečnění má přispět k inteligentnímu a udržitelnému růstu podporujícímu sociální začlenění v EU. Mládež má pro dosažení těchto cílů klíčový význam. V dokumentu, který byl zveřejněn v září 2010 a týká se iniciativy „Mládež v pohybu“, se uvádí, že všeobecně dostupné a kvalitní vzdělávání a odborná příprava, úspěšné a trvalé začlenění na trh práce, důstojná a náležitě placená práce a možnost větší mobility jsou nejdůležitějšími faktory pro „rozvinutí potenciálu mladých lidí“ a dosažení cílů strategie Evropa 2020. Klíčový význam má ovšem uskutečnění modelu přijatého v rámci strategie.

2.3 Hospodářská krize se ukázala být natolik hluboká, že cílů stanovených v iniciativě „Mládež v pohybu“ zatím nebylo možné dosáhnout. A co hůř, situace mladých lidí na trhu práce se neustále zhoršuje. EU musí do své mládeže investovat a musí přijmout okamžitá a účinná opatření, aby zabránila vysoké míře nezaměstnanosti – i té dlouhodobé – mladých lidí a aby ji vyřešila. Dostupné prostředky ke zvýšení růstu jsou nezbytné pro vytvoření nových pracovních míst, samy o sobě však nepostačují k vyřešení problému nezaměstnanosti mládeže.

2.4 V návaznosti na první evropský semestr správy ekonomických záležitostí v roce 2011 Komise v roční analýze růstu na rok 2012 upozorňuje na první náznaky, že členské státy neregují dostatečně účinně na vznesená doporučení.

2.5 S ohledem na zhoršující se situaci mladých lidí v oblasti zaměstnanosti podniká Komise další pokus o nápravu této situace a navrhuje iniciativu „Příležitosti pro mladé“ zaměřenou především na mladé lidi, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Cílem této iniciativy je spojit konkrétní opatření členských států a EU, jejichž priority byly stanoveny ve strategii Evropa 2020, v závěrech Rady o zaměstnanosti mládeže z června 2011 a v doporučení Rady o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky.

2.6 Vzhledem k závažnosti situace se Komise domnívá, že členské státy, zejména ty s nejvyšší mírou nezaměstnanosti mládeže, by měly přijmout rozhodná opatření, aniž by čekaly na doporučení pro jednotlivé země na rok 2012, a to v následujících čtyřech hlavních oblastech:

- prevence předčasného ukončování školní docházky;
- rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce;
- podpora první pracovní zkušenosti a praktické přípravy na pracovišti;
- přístup na trh práce: získání (prvního) zaměstnání.

2.7 Komise uvolní prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici, zejména z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013.

2.8 Iniciativa „Příležitosti pro mladé“ se zakládá na silném partnerství mezi členskými státy a Komisí a podporuje rovněž společnou činnost zaměřenou na to, aby všechny zainteresované strany plně využívaly finanční podpory a nástrojů EU.

3. Obecné připomínky EHSV ke sdělení Komise

3.1 Sdělení „Příležitosti pro mladé“ je třeba posuzovat v úzké souvislosti s doporučeními Komise, jež byla předložena v iniciativách v rámci strategie Evropa 2020, tj. „Mládež v pohybu“ a „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“, a také se závěry Rady o zaměstnanosti mládeže z června 2011 a doporučením Rady o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky.

3.2 EHSV lituje toho, že stejně jako v případě iniciativy „Mládež v pohybu“ Komise i tentokrát opomenula činnosti,

kteří posilují a rozvíjejí sociální a občanský rozměr oblasti mládeže v Evropě. Tato iniciativa by měla být formou spolupráce s mladými lidmi a nemělo by v ní jít pouze o poskytování informací o mládeži nebo o navrhování opatření v její prospěch. Výbor proto znovu vyzývá Komisi k tomu, aby do této iniciativy zahrnula potřebná opatření. EHSV zdůrazňuje, že je třeba zapojit mladé lidi do provádění této iniciativy na každé úrovni.

3.3 Od zveřejnění sdělení „Mládež v pohybu“ se situace mladých lidí na trhu práce v EU nezlepšila, ba naopak došlo k jejímu zhoršení. EHSV podotýká, že úsporná makroekonomická politika členských států prováděná v souvislosti s novou správou ekonomických záležitostí a absence jasné a všeobecně uznávané politiky růstu může ohrozit úspěšnost iniciativy „Příležitosti pro mladé“. Při realizaci opatření v rámci přísné fiskální politiky členských států by měl být brán v potaz jejich vliv na situaci mladých lidí na trhu práce. EHSV tedy zastává názor, že tato důležitá iniciativa může být zdrojem nových příležitostí pro mladé lidi, sama o sobě – pokud ji posuzujeme samostatně, bez širšího hospodářského kontextu – však nevytvoří ani jedno nové pracovní místo. Z tohoto důvodu je třeba považovat za nezbytné vytvoření odpovídajících hospodářských a finančních podmínek, aby bylo zaručeno řádné provádění této iniciativy. U všech opatření k překonání hospodářské krize a státního dluhu se musí dbát na to, aby nebránila oživení poptávky a zaměstnanosti během krize a po ní a zmírnění sociálních dopadů. Je třeba zajistit zejména veřejné investice do aktivní politiky trhu práce a do všeobecného a odborného vzdělávání.

3.4 EHSV zdůrazňuje, že pokud nebudou okamžitě přijata účinná opatření ke zlepšení situace na trhu práce v EU, povede to k většímu „plytvání mozky“ (*brain waste*) a „odlivu mozků“ (*brain drain*) v souvislosti s migrací pracovních sil. Znamená to nejen ztrátu – často nenávratnou – veřejných prostředků investovaných do vzdělávání, ale také ztrátu lidského kapitálu na úrovni členských států a v celé EU.

3.5 V souvislosti s tím EHSV vítá novou iniciativu Komise, která jednak poukazuje na současné problémy a jednak klade důraz na cíle sdělení „Mládež v pohybu“. Přidanou hodnotou sdělení „Příležitosti pro mladé“ je to, že se zaměřuje na konkrétní opatření členských států a určuje možnosti finanční podpory, které podle EHSV mohou účinně přispět ke zlepšení situace mladých lidí v oblasti vzdělávání a na trhu práce.

3.6 Cílem sdělení Komise je pobídnout členské státy k tomu, aby neprodleně přijaly konkrétní nápravná opatření v oblasti zaměstnanosti a aby provázaly otázku zaměstnanosti mladých lidí (zejména těch, kdo nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy) se systémy vzdělávání a odborné přípravy, ale také vylepšit a posílit právní předpisy vzhledem k tomu, že tento jev je často úzce spojen s šedou ekonomikou.

3.7 Prevence předčasného ukončování školní docházky

3.7.1 EHSV vítá další iniciativu zaměřenou na předcházení předčasnému ukončování školní docházky a potvrzuje, že je mimořádně důležité snížit podíl žáků, kteří předčasně ukončují školní docházku, zejména pro některé členské státy. Je to také jeden z hlavních cílů strategie Evropa 2020⁽²⁾. EHSV se domnívá, že by se v těchto opatřeních mělo pokračovat, a to zachováním či pokud možno navýšením zdrojů, jež mají členské státy k dispozici na předcházení předčasnému ukončování školní docházky, a snahou o zvýšení atraktivity vzdělávací nabídky. EHSV současně zdůrazňuje potřebu zajistit, aby byl vzdělávací systém inkluzivnější.

3.7.2 EHSV souhlasí s Komisí, že je nutné učinit okamžitá opatření v podobě znovuzачlenění do odborné přípravy. Z tohoto důvodu vyzývá členské státy k tomu, aby neprodleně podnikly účinné kroky ke snížení podílu osob, jež předčasně ukončily školní docházku, na 10 %. V současnosti tento podíl v zemích EU průměrně činí 14 %.

3.8 Rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce. Mobilita

3.8.1 EHSV souhlasí s tím, že rozvoj dovedností, které odpovídají potřebám trhu práce, by měl nabýt klíčového významu pro začleňování mladých lidí na trhu práce. Za nejdůležitější je třeba považovat sblížení podniků a vzdělávacích institucí, přičemž největší důraz by měl být kladen na úlohu duálního systému vzdělávání. Výbor poukazuje na to, že je důležité podporovat podnikání a spolupráci mezi podniky – v zemědělství, průmyslu i v sektoru služeb – a vzdělávacím systémem na každé úrovni vzdělávání. Současně zdůrazňuje význam vzdělávání pro širší potřeby společnosti, jež přesahují rámec trhu. V tomto smyslu by bylo důležité, aby školní osnovy zohledňovaly otázky pracovního práva a aby zajistily informovanost žáků o možnostech, které v této oblasti nabízí EU. Významně by to přispělo ke utváření povědomí u mladých lidí ještě předtím, než vstoupí na trh práce, a posílilo by to také jejich pocit evropské identity.

3.8.2 EHSV upozorňuje na pokyny, jež byly formulovány v komuniké z Brugg o posílení evropské spolupráci v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v období 2011–2020. Evropa potřebuje flexibilní a vysoce kvalitní systémy odborného vzdělávání a přípravy, které dokážou uspokojit současné a budoucí potřeby. Nepřetržitě poskytované poradenství v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti může být užitečným nástrojem ke zvýšení účinnosti této iniciativy. To je zvláště důležité v souvislosti s problémem odlivu mozků.

3.8.3 EHSV doporučuje posílit nástroje pro mobilitu mládeže. Výbor podporuje iniciativu Komise vypracovat s podporou Evropského parlamentu cílený program profesní mobility, který pomůže mladým lidem najít zaměstnání v jiném členském státě EU a podnikům obsadit pracovní místa, pro něž se obtížně shánějí vhodní uchazeči. Výbor je toho názoru, že je důležité podporovat výuku cizích jazyků a informačních a komunikačních technologií (IKT).

3.8.4 EHSV podporuje iniciativu Komise týkající se finanční podpory v rámci programu „Tvoje první práce přes EURES“. Cílem tohoto programu je pomoci přibližně 5 000 mladých lidí, aby mohli obsadit volná pracovní místa v jiných členských státech v období 2012–2013. Výbor bude tento program během pilotní fáze monitorovat, přičemž bude brát v úvahu jeho další rozvoj.

3.8.5 EHSV vítá kroky Komise zaměřené na využití technické pomoci z ESF ve výši 3 milionů eur k podpoře členských států při vytváření systémů podpory pro mladé začínající podnikatele a sociální podnikatele. Podstatný význam má také financování asi 600 dalších výměn v rámci programu „Erasmus pro podnikatele“ v roce 2012.

3.8.6 Na druhou stranu se však EHSV domnívá, že sdělení Komise nevěnuje patřičnou pozornost problému finančních prostředků na přímou podporu pro mladé lidi, kteří chtějí začít podnikat (problém nedostatku těchto prostředků a jejich omezené dostupnosti). Jde tady o finanční prostředky pocházející jak z evropských fondů, tak z rozpočtů jednotlivých členských států. Výbor je toho názoru, že podpora mladých podnikatelů, kteří se rozhodli zahájit podnikatelskou činnost, může být klíčovým nástrojem ke snížení nezaměstnanosti mladých lidí.

3.9 Podpora první pracovní zkušenosti a praktické přípravy na pracovišti

3.9.1 EHSV souhlasí s tím, že učňovská příprava, odborná praxe a stáže jsou důležitým nástrojem, který mladým lidem umožňuje získat dovednosti a pracovní zkušenosti, a měly by být součástí strategií sociální odpovědnosti podniků. Pokud bude podnik investovat do mladých pracovníků a bude k nim přistupovat jako k důležitému zdroji, budou se mladí pracovníci mnohem více zapojovat do fungování podniku.

3.9.2 EHSV poukazuje na to, že důležitou úlohu zde hraje aktivní politika trhu práce a lepší služby zaměstnanosti. Mladým lidem by mělo být už během školního vzdělávání poskytováno profesní poradenství zaměřené na všechny sektory (zemědělství, průmysl a služby).

3.9.3 EHSV pokládá za důležité, že Komise v roce 2012 vyčlenila 1,5 milionu eur na kampaň, jejímž cílem je zvýšit povědomí podniků o odborné praxi v rámci programů „Erasmus“ a „Leonardo da Vinci“.

3.9.4 EHSV současně zdůrazňuje význam potřebných norem kvality u učňovské přípravy, odborné praxe a stáží. Měl by být stanoven evropský rámec, který by upravoval oblast stáží. V tomto smyslu EHSV vítá iniciativu Komise přijmout v roce 2012 kvalitativní rámec podporující poskytování a využívání vysoce kvalitních stáží, jehož součástí je panorama EU týkající se stáží zaměřené na zvýšení transparentnosti podmínek pro stážisty v celé EU.

3.9.5 Stáže nemohou nahrazovat řádné formy zaměstnání. Měly by stážistům umožňovat získání dovedností, jež jsou potřebné k jejich snadnému začlenění na trhu práce. Stážisté by za vykonávání jakýchkoliv skutečných pracovních úkolů měli

⁽²⁾ Stanovisko EHSV (SOC/395) ke sdělení Komise „Mládež v pohybu“.

dostávat náležitou finanční odměnu. Nízký nebo žádný plat vede k segmentaci trhu práce. Aby byly stáže efektivní a odpovídaly potřebám trhu práce, musí být do jejich plánování, organizace, provádění a financování zapojeni sociální partneři.

3.9.6 EHSV bude bedlivě sledovat a podporovat veškeré iniciativy zaměřené na zvýšení kvality stáží, jakou je např. Evropská charta kvality stáží a učňovské přípravy (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*) navržená Evropským fórem mládeže, s cílem posílit občanský dialog pro vypracování příslušných pravidel v této oblasti.

3.9.7 EHSV vítá skutečnost, že evropští sociální partneři v roce 2010 uzavřeli rámcovou dohodu o trzích práce přístupných všem (*inclusive labour markets*). EHSV podtrhuje úlohu faktorů uvedených v této dohodě, jež mají vliv na míru začlenění na trhu práce. Jsou to: a) faktory vyplývající z kontextu (které jsou spojeny s ekonomickým prostředím a prostředím na trhu práce a nezřídka ztěžují začlenění), b) faktory vztahující se k práci a c) individuální faktory (jako je úroveň dovedností, kvalifikace a vzdělání, motivace, znalost cizích jazyků, zdravotní stav, včetně zdravotního postižení, a častá nebo dlouhá období nezaměstnanosti). EHSV vyzývá sociální partnery v členských státech k urychlenému provedení této dohody, především co se týče cíle zvýšení počtu kvalitních učňovských míst a stáží.

3.9.8 EHSV znovu upozorňuje na to, že je zapotřebí vytvořit jednotný Evropský pas dovedností, který by sloučil do jednoho nástroje kvalifikace a dovedností nabyté v rámci formálního, neformálního a informálního vzdělávání.

3.9.9 EHSV zdůrazňuje význam výměny osvědčených postupů v oblasti učňovského vzdělávání pro mladé lidi a vítá informaci, že Komise vyčlenila 1,3 milionu eur z ESF na podporu zavedení programů vzdělávání učňovského typu.

3.9.10 V této souvislosti mají zvláštní význam zkušenosti těch členských států, které zavedly duální systém vzdělávání. Výhodou tohoto systému je to, že kombinuje tradiční školní výuku s praktickým využitím znalostí na pracovišti. Žáci tak mohou získat odpovídající dovednosti a kompetence, jež jsou vyžadovány na trhu práce. EHSV zdůrazňuje význam zapojení sociálních partnerů do výměny osvědčených postupů a do plánování, zavádění a monitorování systémů učňovského vzdělávání. Výbor vítá pokyny Komise v této oblasti. Mělo by se prozkoumat, zda by mohl být duální systém učňovského vzdělávání, který sestává ze školní výuky a praxe v podnicích, zaveden v jiných zemích.

3.9.11 EHSV pokládá za správné, že byly navýšeny rozpočtové prostředky, jež Komise vyhradila na Evropskou dobrovolnou službu s cílem poskytnout v roce 2012 alespoň 10 000 míst v rámci dobrovolné činnosti. Se zájmem bere na

vědomí také zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci. Je však znepokojen tím, že neexistuje řádné hodnocení v současné době probíhající pilotní fáze, a tím, zda bude mít tato iniciativa doopravdy dobrovolný charakter. Stejně jako v případě odborné praxe a stáží je třeba dbát na vysokou kvalitu dobrovolné činnosti.

3.9.12 EHSV bude podporovat výměnu a šíření zkušeností a informací v oblasti vnitrostátních programů dlouhodobé dobrovolné služby, které slouží k profesní orientaci a k získávání prvních pracovních zkušeností a jsou s úspěchem realizovány v některých členských státech.

3.10 Přístup na trh práce: získání (prvního) zaměstnání

3.10.1 Význam prvního zaměstnání je neocenitelný, a to nejen ve vztahu k budoucímu příjmu, ale také v souvislosti s další profesní dráhou a budoucím důchodem. Minimální pracovní normy by měly být zaručeny již od okamžiku nástupu do prvního zaměstnání a nesmí se lišit od norem uplatňovaných u starších pracovníků. Klíčovou úlohu zde hraje zákaz jakékoliv diskriminace na základě věku. EHSV znovu upozorňuje na to, že by se neměl podceňovat význam opatření, jež pomáhají zajišťovat kvalitní, stabilní a přiměřeně placená pracovní místa pro mladé lidi již na samém začátku profesní dráhy⁽³⁾. Je třeba promyslet programy pobídek pro ty malé a střední podniky, které zaměstnávají mladé lidi nastupující do prvního zaměstnání na dobu neurčitou.

3.10.2 V doporučeních Komise týkajících se snížení nepřiměřené nepružnosti smluv na dobu neurčitou by měla být zohledněna rizika, která mohou být s činnostmi tohoto typu spojena. Smlouvy na dobu určitou, jež jsou u mladých lidí – zejména na začátku profesní dráhy – běžné, vedly ke vzniku duálního trhu práce rozděleného na segmenty. Pracovníci na dobu určitou žijí v nejistotě, hrozí jim ztráta pracovního místa a mají nevalné vyhlídky na kariérní postup. Duální trh práce se pro mladé lidi stává velmi vážným problémem, neboť pro ně může znamenat, že budou neustále balancovat v postavení pracovníků, kteří mají pořád nejistou budoucnost. To může negativně ovlivnit další průběh jejich kariéry. Segmentace trhu práce, která z mladých lidí činí pracovníky druhé kategorie, přináší rovněž horší pracovní podmínky a horší vyhlídky na profesní rozvoj. EHSV varuje před způsobem zapojování mladých lidí do zaměstnání, které jsou nestálé a nemají perspektivu. Namísto sázení na nejisté zaměstnání musejí být přijata opatření, která zajistí, že se zaměstnání na dobu určitou a špatně placená pracovní místa se špatnou sociální ochranou nestanou pro mladé lidi pravidlem.

3.10.3 Stabilita a jistota na trhu práce není důležitá jen pro samotné pracovníky, ale je také v zájmu zaměstnavatelů. Napomáhá totiž konkurenceschopnosti jednotlivých podniků, sektorů a odvětví tím, že zvyšuje produktivitu. Je tedy důležité, aby si všichni uvědomili, že – s přihlédnutím k otázce stálosti zaměstnání – smlouva na dobu určitou zaměstnavatele ve skutečnosti stojí víc než smlouva uzavřená na dobu neurčitou.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV (SOC/395) ke sdělení Komise „Mládež v pohybu“.

3.10.4 EHSV opakuje konkrétní návrhy, které nedávno předložil ve stanovisku o hlavních směrech politiky zaměstnanosti, ohledně řešení situace mladých lidí na trhu práce, jež se v mnoha členských státech v období krize katastrofálně zhoršila. Tyto návrhy se týkají:

- stanovení ambiciózních cílů EU v oblasti zaměstnanosti mladých lidí;
- důsledného uplatňování „záruky pro mladé lidi“ ve všech členských státech EU;
- poskytnutí většího množství unijních prostředků a snazšího přístupu k prostředkům ve výrazně zasažených státech;
- navýšení prostředků v novém rozpočtu EU určených na boj proti nezaměstnanosti mládeže;
- lepšího přístupu mladých lidí k podpoře v nezaměstnanosti;
- boje proti nejistým pracovním podmínkám a neregulovaným formám v učňovském vzdělávání a při odborných stážích;
- prosazení duálního systému učňovského vzdělávání jako vzoru v EU.

3.11 Členské státy a subjekty na trhu práce by měly projevit mnohem větší snahu o realizaci „záruky pro mladé lidi“, která mladým lidem zajistí, že do čtyř měsíců po dokončení školy najdou zaměstnání, nebo se budou vzdělávat či účastnit odborné přípravy (rekvalifikace), především u osob, které předčasně ukončily vzdělávání a odbornou přípravu, a jiných zranitelných mladých lidí. Komise by měla zajistit, aby členské státy tuto iniciativu urychleně zavedly.

3.12 Dosavadní činnost členských států a subjektů na trhu práce nevedla ke zlepšení situace mladých lidí. Je to jasně vidět na realizaci „záruky pro mladé lidi“. EHSV vítá iniciativu Komise, jejímž cílem je využít 4 miliony eur na pomoc členským státům při vytváření systémů záruk pro mladé lidi. EHSV v této souvislosti opakuje svůj požadavek, aby členské státy neodkladně identifikovaly všechny překážky s cílem zajistit „záruku pro mladé lidi“ a naplánovat v rámci národních plánů reforem konkrétní cíle a opatření.

3.13 EHSV zdůrazňuje, že iniciativa „záruka pro mladé lidi“ musí být podpořena aktivní politikou trhu práce, aby se snížily

rozdíly mezi systémem vzdělávání a odborné přípravy a trhem práce, a to stejnou měrou pro mladé ženy i muže. Musí rovněž zohledňovat situaci migrantů, národnostních a etnických menšin a postižených osob. Měla by brát v potaz také znalosti, schopnosti, dovednosti a zkušenosti starších pracovníků, i těch, co jsou již v důchodu.

3.14 Ve stávajících hlavních směrech politiky zaměstnanosti EU stále chybí konkrétní cíle v oblasti zaměstnanosti mladých lidí. EHSV opakuje svůj požadavek, aby byly stanoveny měřitelné evropské cíle, zejména ohledně podstatného snížení nezaměstnanosti mladých lidí a „záruky pro mladé lidi“.

3.15 Za mimořádně důležitou je třeba považovat skutečnost, že je Komise připravena uvolnit prostředky na technickou pomoc s cílem podpořit členské státy při využívání finančních prostředků EU, jež jsou ještě stále k dispozici. Jde zejména o prostředky z Evropského sociálního fondu, v němž zbývá nepřidělených 30 miliard eur pro členské státy na projekty v rámci finančního výhledu na období 2007–2013. Komise by měla zajistit, aby členské státy tyto prostředky urychleně a plně využily.

3.16 EHSV vyzývá Komisi, aby členské státy výslovně informovala o tom, že tyto prostředky musí být využívány hlavně na projekty týkající se mladých lidí. Komise by měla členské státy upozornit na to, že proces rozdělování těchto prostředků a jejich patřičného přidělování musí probíhat za stále účasti sociálních partnerů, jejich mládežnických organizací (pokud takové mají) a nevládních organizací zastupujících mladé lidi.

3.17 EHSV podotýká, že při plánování finančního výhledu na období 2014–2020 je třeba zvláště dbát na to, aby byly v rámci Evropského sociálního fondu k dispozici prostředky pro mladé lidi, zejména pro ty, kdo nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Zde je třeba upozornit na to, že tento jev je často úzce spojen s šedou ekonomikou. Výbor zdůrazňuje, že v současnosti i v budoucnu je zapotřebí dlouhodobého, trvalého a systematického financování dostupného širokým vrstvám občanské společnosti.

3.18 Prioritou musí být i nadále vytváření nových, vysoce kvalitních pracovních míst. EHSV navrhuje, aby bylo v příštím finančním výhledu zohledněno přijetí evropské strategie zaměstnanosti mladých lidí (*European Youth Employment Strategy*). Prostředky vyčleněné na tuto strategii by měly být využívány k podpoře podniků, organizací občanské společnosti, veřejných orgánů a jiných zaměstnavatelů, kteří vytvářejí nová, vysoce kvalitní pracovní místa pro mladé lidi.

V Bruselu dne 12. července 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON